

Waldemar Chrostowski

Ziemia Święta. XIV Sympozjum
Teologiczne "Kościół a Żydzi i
judaizm", Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika,
Toruń, 6 XI 2003

Collectanea Theologica 74/2, 5-8

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WALDEMAR CHROSTOWSKI, WARSZAWA

**ZIEMIA ŚWIĘTA. XIV SYMPOZJUM TEOLOGICZNE
„KOŚCIÓŁ A ŻYDZI I JUDAIZM”, WYDZIAŁ TEOLOGICZNY
UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA, TORUŃ, 6 XI 2003**

Ziemia Święta stanowi jeden z głównych tematów relacji chrześcijańsko-żydowskich. Nie można go w żaden sposób pominąć także we wzajemnym dialogu, aczkolwiek z wielu względów jest to temat kontrowersyjny i dla obydwu stron dość niewygodny. W grę wchodzi ogromne uwikłania historyczne i teologiczne, powiększone o niezwykle złożoną współczesną sytuację polityczną. Z końcem 2000 r. uległa ona dalszemu zaostrzeniu i przynajmniej na razie nie widać żadnych szans na rozwiązanie dramatycznego konfliktu. Doniesienia prasowe, radiowe i telewizyjne są wstrząsające: niemal codziennie w Ziemi Świętej giną ludzie, wielkim zniszczeniom po stronie palestyńskiej ulega też infrastruktura ekonomiczna i gospodarcza. Pojawiają się i wracają pytania: Kto jest prawowitym właścicielem i gospodarzem Ziemi Świętej? Jakie są racje żydowskie oraz racje arabskie? A także: Jak na tle współczesnych napięć i krwawej wojny wygląda chrześcijańskie spojrzenie na przeszłość, teraźniejszość i przyszłość Ziemi Świętej?

Nie można oczekiwać, że na te bardzo trudne pytania wystarczą łatwe i przekonujące wszystkich odpowiedzi. Materia odwiecznych sporów i rywalizacji jest niestłuchanie skomplikowana, a rozmaite zaszłości i zawiłości naprawdę przeogromne. Jednak skomplikowana sytuacja nie tłumaczy milczenia ani unikania tej problematyki. Co więcej, jej bagatelizowanie lub banalizowanie w kontekście dialogu religijnego może nasuwać podejrzenie, że jest on nieszczerzy i dyktowany względami politycznymi. Niestety, nie są to obawy bezpodstawne, gdyż nie brakuje sytuacji potwierdzających przypuszczenie, że strona żydowska i (rzadziej) palestyńska szukają w chrześcijanach sprzymierzeńców dla swoich racji i roszczeń, często bez oglądania się na historyczny i aktualny stan rzeczy. Tam, gdzie to

ma miejsce, perspektywa religijna i teologiczna zostaje podporządkowana względem dyktowanym przez koniunkturalną „polityczną poprawność”. Konflikt zbrojny w Iraku jeszcze bardziej to pogłębił, odślaniając premedytację, z jaką religia, także chrześcijańska, bywa stawiana na usługach polityki.

Kolejne, XIV Sympozjum Teologiczne z zapoczątkowanego w 1989 r. cyklu „Kościół a Żydzi i judaizm”, odbyło się 6 listopada 2003 r. w Toruniu. Zostało zorganizowane staraniem Komitetu Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem, Zakładu Dialogu Katolicko-Judaistycznego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Zakładu Egzegezy i Teologii Biblijnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dziewięć pierwszych sympozjów (1989-1996) obradowało w byłej Akademii Teologii Katolickiej, dwa następne (1997-1998) w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, natomiast kolejne trzy (1999, 2000 i 2002) w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Wszystkie odbyły się więc w Warszawie i były postrzegane jako stołeczne wydarzenia dialogowe, aczkolwiek udział w nich brali prelegenci i słuchacze z całego kraju oraz z zagranicy. W 2003 r. miejscem obrad stała się Aula Magna Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Toruńskiej, wykorzystywana dla potrzeb miejscowego Wydziału Teologicznego. Utworzony dwa lata wcześniej (2001) krzepnie i rozwija się jako ważny element wielce zasłużonego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Inicjatywa dialogu akademickiego o profilu religijnym i teologicznym wyszła poza obręb Warszawy, lecz wybór Torunia to nie przypadek. Miasto ma silne tradycje ekumeniczne, związane przede wszystkim z Colloquium Charitativum, podjęte i kontynuowane współcześnie, przy wydatnym wsparciu bp. Andrzeja S u s k i e g o, ordynariusza toruńskiego. Pomysł, aby kolejne sympozjum włączyło się w ten nurt, spotkał się z ogromną życzliwością i zainteresowaniem, natomiast od strony praktycznej jego organizacji podjęła się Katedra Egzegezy i Teologii Biblijnej, którą od początku jej powstania kieruje ks. prof. Waldemar C h r o s t o w s k i, zarazem dyrektor Zakładu Dialogu Katolicko-Judaistycznego UKSW w Warszawie. Wydatną pomocą służył ks. dr Dariusz K o t e c k i, adiunkt na Wydziale Teologicznym UMK.

Na początku sympozjum zabrał głos ks. prof. Waldemar C h r o s t o w s k i, podkreślając trafność wyboru Torunia i długie tradycje

ekumeniczne tego pięknego miasta. Na osobne podkreślenie zasługuje fakt, że w dialog religijny i teologiczny z Żydami i judaizmem włącza się najmłodszy uniwersytecki wydział teologiczny w Polsce.

Otwarcia symposium dokonał abp Stanisław Gądecki, metropolita poznański, przewodniczący Rady Episkopatu Polski ds. Dialogu Religijnego. Funkcje przewodniczącego pełni od 1995 r., jako następca abp. Henryka J. Muszyńskiego, metropolity gnieźnieńskiego, który przewodził najpierw pracom Podkomisji (1987-1988), a następnie Komisji Episkopatu (1988-1995). Abp Gądecki dokłada starań, aby uczestniczyć we wszystkich znaczących wydarzeniach dialogowych, systematycznie też bierze udział w tym cyklu sympozjów. W swoim wystąpieniu wskazał na ciągłość inicjatywy, zapoczątkowanej w okresie transformacji ustrojowej w Polsce i do dzisiaj kontynuowanej. Co roku problematyka debaty teologicznej jest inna, a ponieważ dialog z Żydami nie jest łatwy, nie brakuje zagadnień zapalnych i kontrowersyjnych. Do takich należy temat Ziemi Świętej, stanowiącej przedmiot swoistej „zazdrości” i rywalizacji Żydów, chrześcijan i muzułmanów. Podjęcie go w aktualnych okolicznościach, nacechowanych złożoną sytuacją społeczną i polityczną, jest potrzebne, by spokojnie i rozsądnie przyjrzeć się racjom i wrażliwości, jakie nas różnią, lecz pod wieloma względami są nam wspólne.

W ramach symposium, które odbyło się w godzinach przedpołudniowych i południowych, zostały wygłoszone cztery referaty. Ks. prof. W. Chrostowski podjął niezwykle obszerny temat *Czyja Ziemia Święta – panorama historyczna. Obietnica ziemi w Starym Testamencie* to tytuł referatu, który wygłosił ks. dr Stanisław Janowski SDB, adiunkt na Wydziale Teologicznym UMK. Po krótkiej przerwie ks. dr Artur Malina (Uniwersytet Śląski, Katowice), skupiając się na traktacie Miszny zatytułowanym *Kelim* (1,6-9), omówił temat *Świętość ziemi, Jerozolimy i świętyni w czasach Nowego Testamentu*. Czwarty referat wygłosił ks. dr Zdzisław Pawłowski (Wydział Teologiczny UMK). Jego temat to *Ojczyzna Jezusa. Ziemia i jej znaczenie w Ewangelii według św. Marka*. Wszystkie referaty zostały przyjęte z dużym zainteresowaniem i stały się przedmiotem ciekawej dyskusji. Udział w niej wzięli pracownicy naukowcy i studenci Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz zaproszeni goście. Z uwagą wysłuchano głosu bp. Bronisława Dembowskiego, od wielu lat czynnie zaangażowanego w dialog i ekumenizm.

Po tekstach referatów następuje artykuł autorstwa ks. dr. Wojciecha P i k o r a (Pelplin) *Spór o tytuł własności do ziemi Izraela podczas wygnania babilońskiego w świetle Księgi Ezechiela*, podejmujący problematykę ściśle z obradami związaną.

Toruńskie sympozjum potwierdziło, że problematyka dialogu Kościoła z Żydami i judaizmem jest bacznie obserwowana również w mniejszych ośrodkach naukowych i przez „zwykłych” wiernych. Interesują się oni życiem Kościoła i tymi trendami doktrynalnymi i pastoralnymi, które stanowią owoc II Soboru Watykańskiego. Liczny udział słuchaczy (ok. 200 osób) świadczy, że debaty teologiczne są w stanie przyciągać ludzi, pod warunkiem że podejmuje się problemy ważne oraz czyni się to w sposób pogłębiony, rzetelny i przystępny. Te konkluzje można odnieść do wszystkich inicjatyw naukowych i popularnonaukowych, podejmowanych przez uniwersyteckie wydziały teologiczne, także nowo utworzone, które dopiero wpisują się w krajobraz akademicki swoich regionów i całego kraju.

ks. Waldemar CHROSTOWSKI